

RIKSDAGENS SVAR 47/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om konkurrensbegränsningar och vissa lagar som har samband med den

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om konkurrensbegränsningar och vissa lagar som har samband med den (RP 11/2004 rd).

Beredning i utskott

Ekonomiutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (EkUB 8/2004 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att konkurrenslagstiftningen och företagslagstiftningen överlag tar hänsyn till små och medelstora företags möjligheter till lönsam och sysselsättningsfrämjande verksamhet.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om konkurrensbegränsningar

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 27 maj 1992 om konkurrensbegränsningar (480/1992) 11 b § 5 mom., 12 § 3 och 4 mom., 16, 19, 19 a och 19 b §,

dess lagrum sådana de lyder, 11 b § 5 mom. och 19 b § i lag 303/1998, 12 § 3 och 4 mom. och 16 § i lag 1529/2001, 19 § delvis ändrad i nämnda lagar 303/1998 och 1529/2001 samt 19 a § i sistnämnda lagar,

ändras 3 § 2 mom., 4—9 §, 11 a § 1 mom., 11 g §, 12 § 1 mom., 14 § 2 mom., 15 § 1 mom., 17 och 18 §, 18 a § 1 mom., 20 §, 21 § 1 och 2 mom. och 22 §,

av dessa lagrum 8 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 303/1998 och 1529/2001, 9 §, 11 a § 1 mom., 11 g § och 12 § 1 mom. sådana de lyder i nämnda lag 303/1998, 14 § 2 mom., 15 § 1 mom., 17 och 18 §, 18 a § 1 mom., 21 § 1 och 2 mom. samt 22 § sådana de lyder i nämnda lag 1529/2001 och 20 § sådan den lyder i lagarna 448/1994 och 908/1995, samt

fogas till lagen nya 1 a och 10 b § samt en ny 13 § i stället för den 13 § som upphävts genom nämnda lag 303/1998, till 15 §, sådan den lyder i nämnda lag 1529/2001, ett nytt 4 mom., till lagen nya 20 a och 20 b § samt till 29 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 a §

Då en konkurrensbegränsning kan påverka handeln mellan Europeiska gemenskapens medlemsstater, tillämpas bestämmelserna i artiklarna 81 och 82 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget).

3 §

En eller flera näringsidkare eller en sammanslutning av näringsidkare anses ha dominerande ställning på marknaden, om den eller dessa i hela landet eller inom ett visst område har ensamrätt eller annars en så dominerande ställning på en bestämd nyttighetsmarknad att den på ett väsentligt sätt styr prisnivån eller leveransvillkoren eller på något annat motsvarande sätt påverkar konkurrensförhållandena i ett visst produktions- eller distributionsled.

4 §

Avtal mellan näringsidkare, beslut av sammanslutningar av näringsidkare samt samordnade förfaranden av näringsidkare är förbjudna om de har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen på ett märkbart sätt eller om de ger ett sådant resultat.

Förbjudna är särskilt sådana avtal, beslut och förfaranden som innebär att

- 1) inköps- eller försäljningspriser eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs,
- 2) produktion, marknader, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras,
- 3) marknader eller inköpskällor delas upp,
- 4) olika villkor tillämpas för likvärdiga transaktioner med vissa handelspartner, varigenom dessa får en konkurrensnackdel, eller
- 5) det ställs som villkor för att ingå ett avtal att den andra parten åtar sig ytterligare förpliktelser som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med föremålet för avtalet.

5 §

Förbudet enligt 4 § gäller dock inte sådana avtal mellan näringsidkare, beslut av sammanslutningar av näringsidkare eller samordnade

förfaranden av näringsidkare, eller sådana grupper av avtal, beslut eller samordnade förfaranden, som

- 1) bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen av varor eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande,
- 2) tillförsäkrar konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås,
- 3) bara ålägger de berörda näringsidkarna begränsningar som är nödvändiga för att uppnå dessa mål, och
- 4) inte ger dessa näringsidkare möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av nyttigheterna i fråga.

6 §

Missbruk av dominerande marknadsställning för en eller flera näringsidkare eller en sammanslutning av näringsidkare är förbjudet. Sådant missbruk kan särskilt bestå i att

- 1) direkt eller indirekt påtvinga någon oskäliga inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäliga affärsvillkor,
- 2) begränsa produktion, marknader eller teknisk utveckling till nackdel för konsumenterna,
- 3) tillämpa olika villkor för likvärdiga transaktioner med vissa handelspartner, varigenom dessa får en konkurrensnackdel, eller
- 4) ställa som villkor för att ingå ett avtal att den andra parten åtar sig ytterligare förpliktelser som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med föremålet för avtalet.

7 §

För en näringsidkare eller en sammanslutning av näringsidkare som bryter mot bestämmelserna i 4 eller 6 § eller artikel 81 eller 82 i EG-fördraget skall bestämmas en påföljdsavgift (*konkurrensbrottsavgift*), om inte förfarandet anses vara obetydligt eller om det annars anses omotiverat att bestämma en påföljdsavgift för att trygga konkurrensen.

Påföljdsavgiften skall bestämmas med beaktande av arten och omfattningen av konkurrensbegränsningen samt dess varaktighet. Avgiften får vara högst 10 procent av omsättningen under det föregående året för varje näringsidkare eller

sammanslutning av näringsidkare som deltagit i konkurrensbegränsningen.

Påföljdsavgiften bestäms av marknadsdomstolen på framställning av konkurrensverket. Avgiften skall betalas till staten.

8 §

Marknadsdomstolen kan sänka den påföljdsavgift som med stöd av 7 § bestäms för en näringsidkare eller en sammanslutning av näringsidkare eller avstå från att bestämma påföljdsavgift, om näringsidkaren eller sammanslutningen av näringsidkare i en betydande utsträckning har bistått konkurrensverket med utredningen av en konkurrensbegränsning.

9 §

Konkurrensverket gör inte någon framställning till marknadsdomstolen om bestämmande av påföljdsavgift beträffande sådana konkurrensbegränsningar mellan konkurrenter enligt 4 § eller artikel 81 i EG-fördraget som gäller fastställande av priser vid försäljning till tredje part, begränsning av produktionen eller försäljningen eller uppdelning av marknader, kunder eller inköpskällor, om en näringsidkare som är delaktig i konkurrensbegränsningen

1) lämnar konkurrensverket sådana uppgifter om konkurrensbegränsningen att verket på basis av dem kan ingripa mot konkurrensbegränsningen,

2) lämnar de uppgifter som nämns i 1 punkten innan konkurrensverket har fått uppgifterna via andra kanaler,

3) lämnar alla uppgifter och handlingar som han förfogar över till konkurrensverket,

4) samarbetar med konkurrensverket under hela utredningen av konkurrensbegränsningen, och

5) har upphört att delta eller upphör att delta i konkurrensbegränsningen omedelbart efter det att uppgifterna enligt 1 punkten har överlämnats till konkurrensverket.

Konkurrensverket meddelar i ett separat beslut om näringsidkaren uppfyller alla de villkor som nämns i 1 mom. Beslutet får inte överklagas genom särskilda besvär.

3 kap.

Information om konkurrensbegränsningar

10 b §

Bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda handlingar som innehåller av konkurrensverket till en utländsk konkurrensmyndighet finns i 30 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

11 a §

Bestämmelserna om tillsyn över företagsförvärv tillämpas på ett företagsförvärv, om parterna i företagsförvärvet tillsammans har en omsättning som överskrider 350 miljoner euro och minst två av parterna i företagsförvärvet har en omsättning i Finland som överskrider 20 miljoner euro.

11 g §

En näringsidkare som inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt 11 c §, eller som fullföljer ett företagsförvärv i strid mot 11 d eller 11 f §, skall åläggas att betala en påföljdsavgift enligt 7 §, om inte förfarandet skall anses vara obetydligt eller om det annars skall anses omotiverat att bestämma en påföljdsavgift för att trygga konkurrensen.

12 §

Konkurrensverket skall reda ut konkurrensbegränsningar och deras verkningar. Om konkurrensverket anser att en näringsidkare eller en sammanslutning av näringsidkare begränsar konkurrensen på ett sätt som avses i 4 eller 6 § eller artikel 81 eller 82 i EG-fördraget, skall det vidta nödvändiga åtgärder för att undanröja konkurrensbegränsningen eller dess skadliga verkningar. Konkurrensverket kan dock avstå från att vidta åtgärder, om konkurrensen på marknaden i fråga totalt sett kan anses fungera trots konkurrensbegränsningen.

13 §

Om en konkurrensbegränsning är förbjuden enligt 4 eller 6 § eller artikel 81 eller 82 i EG-fördraget, kan konkurrensverket

1) förelägga en näringsidkare eller en sammanslutning av näringsidkare att upphöra med ett förfarande som är förbjudet enligt 4 eller 6 § eller artikel 81 eller 82 i EG-fördraget, och

2) ålägga en näringsidkare att leverera en nytighet till en annan näringsidkare på villkor som motsvarar dem som han erbjuder andra näringsidkare i samma ställning.

Konkurrensverket kan förena ett förordnande, förbud eller åläggande enligt 1 mom. med vite. Vitet döms ut av marknadsdomstolen.

Konkurrensverket kan genom sitt beslut göra de åtaganden som erbjudits av de näringsidkare eller sammanslutningar av näringsidkare som deltagit i en misstänkt konkurrensbegränsning bindande för de berörda näringsidkarna, om det är möjligt att genom dessa åtaganden undanröja den konkurrensbegränsande arten av en verksamhet. Konkurrensverket kan ta upp ärendet till ny behandling, om ett sakförhållande som låg till grund för beslutet har ändrats i något väsentligt avseende, om de berörda näringsidkarna åsidosätter sina åtaganden eller om beslutet har grundat sig på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande uppgifter som parterna har lämnat.

Konkurrensverket kan, i enlighet med artikel 29.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget, beträffande ett avtal, ett beslut av en sammanslutning av näringsidkare eller ett samordnat förfarande av näringsidkare inom Finlands territorium återkalla ett undantag enligt en gruppundantagsförordning som antagits av kommissionen, om avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet inom Finlands territorium eller i en sådan del av det som har en väl avgränsad geografisk marknads alla särdrag har verkningar som är oförenliga med artikel 81.3 i EG-fördraget.

14 §

Konkurrensverket skall fatta beslut i huvudsaken eller göra en framställning till marknadsdomstolen enligt 7 § 3 mom. om bestämmande av påföljdsavgift inom 60 dagar från det att ett interimistiskt beslut har meddelats. På ansökan av konkurrensverket inom ovan nämnda tid kan marknadsdomstolen förlänga tidsfristen. Om konkurrensverket inte inom föreskriven tid fattar beslut i huvudsaken eller gör framställning till marknadsdomstolen, förfaller förbudet eller åläggandet.

15 §

Konkurrensbegränsningsärenden blir anhängiga vid marknadsdomstolen genom en framställning som avses i 7 § 3 mom. eller 11 d § 1 mom., genom besvär som avses i 21 § 1 mom., eller genom en ansökan som avses i 14 § 2 mom. eller 20 a § 1 mom. Framställningen, besvären och ansökan skall göras skriftligen.

Marknadsdomstolen kan besluta om tillstånd enligt 20 a § utan att den berörda näringsidkaren eller sammanslutningen av näringsidkare hörs.

17 §

Om en konkurrensbegränsning är förbjuden enligt 4 eller 6 § eller artikel 81 eller 82 i EG-fördraget, kan marknadsdomstolen förena ett förordnande, förbud eller åläggande som gäller en sådan konkurrensbegränsning med vite.

Vitet döms ut av marknadsdomstolen.

18 §

Ett villkor som har tagits in i avtal, stadgar eller beslut eller som har fogats till andra rättshandlingar eller regleringar och som strider mot 4 eller 6 § eller mot ett förordnande, förbud, eller åläggande som har meddelats av marknadsdomstolen eller av konkurrensverket eller mot ett interimistiskt förbud eller åläggande som har meddelats av konkurrensverket, får inte tillämpas eller verkställas.

18 a §

En näringsidkare som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot något av förbuden i 4 eller 6 § eller i artikel 81 eller 82 i EG-fördraget, är skyldig att ersätta en annan näringsidkare för den skada som har tillfogats denna. Skadeståndet omfattar ersättning för kostnader, prisskillnad, utebliven vinst samt annan direkt eller indirekt ekonomisk skada som har orsakats av konkurrensbegränsningen.

— — — — —

20 §

Behöriga tjänstemän vid konkurrensverket och länsstyrelsen har rätt att förrätta inspektioner för att övervaka att denna lag och de med stöd av den utfärdade bestämmelserna följs. Konkurrensverket är skyldigt att på begäran av Europeiska gemenskapernas kommission förrätta inspektioner så som bestäms i Europeiska gemenskapernas rättsakter.

Konkurrensverket biträder kommissionen vid inspektioner så som bestäms i Europeiska gemenskapernas rättsakter.

Näringsidkare och sammanslutningar av näringsidkare skall för inspektioner ge de tjänstemän som avses i 1 och 2 mom. tillträde till affärs- och lagerlokaler, markområden och fordon som de har i sin besittning. De tjänstemän som förrättar inspektion har rätt att granska och ta kopior av näringsidkarnas och sammanslutningarnas affärskorrespondens, bokföring, dataregistreringar och andra handlingar som kan ha betydelse för övervakningen av att denna lag samt de med stöd av den utfärdade bestämmelserna följs.

De tjänstemän som förrättar inspektion har rätt att kräva muntliga förklaringar på platsen och protokollföra de svar som har erhållits. De tjänstemän som förrättar inspektion har också rätt att försegla lokaler eller bokföring och handlingar så länge och i den omfattning det är nödvändigt för inspektionen.

Polisen skall vid behov på begäran ge handräckning när inspektioner som avses i 1 och 2 mom. eller 20 a § genomförs, så som föreskrivs särskilt.

20 a §

Om Europeiska gemenskapernas kommission i enlighet med artikel 21 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget har bestämt att inspektion skall förrättas i andra utrymmen än de som avses i 20 §, ger marknadsdomstolen tillstånd till inspektion på ansökan av kommissionen.

Tillståndet skall sökas i förväg.

Marknadsdomstolen kan förbjuda en inspektion om den skulle vara godtycklig eller alltför långtgående. När marknadsdomstolen kontrollerar om den planerade inspektionen är godtycklig eller alltför långtgående, skall marknadsdomstolen särskilt beakta hur allvarlig den misstänkta konkurrensbegränsningen är, betydelsen av den bevisning som avses, det berörda företags medverkan samt den rimliga sannolikheten för att de räkenskaper och affärshandlingar som inspektionen avser förvaras i de lokaler för vilka tillstånd begärs.

20 b §

Vid förrättande av inspektion i andra utrymmen än de som avses i 20 § har Europeiska gemenskapernas kommissions, konkurrensverkets och länsstyrelsens tjänstemän de befogenheter som följer av 20 §, dock med undantag av de befogenheter som anges i 20 § 4 mom.

Kommissionen, konkurrensverket och länsstyrelserna kan vid inspektioner biträdas av andra personer som de har bemyndigat därtill.

21 §

I ett beslut som konkurrensverket har meddelat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos marknadsdomstolen i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I ett beslut som konkurrensverket har meddelat med stöd av 11 e § 1 mom. eller 14 § 1 mom. och i ett beslut om förrättande av inspektion enligt 20 § får ändring inte sökas genom besvär. Ett beslut som konkurrensverket har meddelat med stöd av 10 eller 13 § skall iaktas trots att besvär har anförts, om inte marknadsdomstolen bestämmer något annat.

I ett beslut som marknadsdomstolen har meddelat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I ett beslut som marknadsdomstolen har meddelat med stöd av 11 e § 2 mom. eller i ett beslut om förlängning av fristen enligt 14 § 2 mom. eller om tillstånd att förrätta inspektion enligt 20 a § får ändring inte sökas genom besvär. Marknadsdomstolens beslut skall iakttas trots att besvär har anförts, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

22 §

Påföljdsavgift får inte bestämmas för överträdelse av bestämmelserna i 4 eller 6 § eller artikel 81 eller 82 i EG-fördraget, om inte framställning till marknadsdomstolen har gjorts inom fem år från det att konkurrensbegränsningen upphörde att gälla eller konkurrensverket fick vetskap om den.

29 §

Konkurrensverket kan i syfte att klargöra sin tillämpningspraxis vid behov utfärda riktlinjer

som baserar sig på gruppundantagsförfordningar och riktlinjer som har antagits av Europeiska gemenskapernas kommission. Konkurrensverket kan utfärda riktlinjer särskilt om tolkningen av märkbarhetskriteriet enligt 4 § och undantaget enligt 5 §.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Denna lag tillämpas på sådana företagsförvärv som har skett efter att lagen har trätt i kraft.

När denna lag träder i kraft förfaller de anhängiga ansökningar om dispens eller icke-ingripandebesked som har lämnats in till konkurrensverket enligt 19 eller 19 a §, som upphävs. När denna lag träder i kraft upphör också för dessa anhängiga ansökningars del immuniteten mot böter enligt 19 b §, som upphävs.

Dispenser och icke-ingripandebesked som beviljats med stöd av 19 och 19 a § som upphävs, upphör att gälla den dag som anges i dispensen eller icke-ingripandebeskedet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av 14 a kap. lagen om försäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 28 december 1979 om försäkringsbolag (1062/1979) 14 a kap. 4 §, sådan den lyder i lag 305/1998, samt
ändras 14 a kap. 3 §, sådan den lyder i lag 1542/2001, som följer:

14 a kap.

Konkurrens och marknadsföring

3 §

Konkurrensverket skall begära ett utlåtande av Försäkringsinspektionen när det behandlar en

konkurrensbegränsning som huvudsakligen gäller försäkringsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Lag om ändring av 9 § marknadsdomstolslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i marknadsdomstolslagen av den 28 december 2001 (1527/2001) 9 § 1 mom. som följer:

9 § *Domförhet*

I marknadsdomstolen får en lagfaren ledamot ensam fatta beslut i sådana fall då besvär, en ansökan eller de yrkanden som framförts i ett ärende har återtagits i sin helhet eller då ett ärende avvisas eller avskrivs. En lagfaren ledamot får ensam besluta om temporära förbud och om behövliga åtgärder som hänför sig till förberedel-

se. Dessutom får en lagfaren ledamot ensam avgöra ärenden som avses i 20 a § lagen om konkurrensbegränsningar. Till marknadsdomstolens sammansättning kan också höra högst två andra ledamöter när domstolen beslutar om ärenden som avses i detta moment.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 20 april 2004
